

# Istota rozwijania umiejętności logicznego myślenia w trakcie nauki gry w szachy oraz podczas rozgrywania partii szachowych

W roku szkolnym 2018/ 2019 nasza szkoła przystąpiła do ogólnopolskiego projektu edukacyjnego pt. „Edukacja przez szachy w szkole”. Od tego czasu uczniowie klas drugich i trzecich uczestniczą raz w tygodniu w zajęciach szachowym. Dyrekcja oraz grono pedagogiczne naszej placówki podjęło decyzję o realizacji zajęć szachowych w oparciu o udowodnione naukowo zalety gry w szachy dla rozwoju dzieci w wieku wczesnoszkolnym. Dzięki profesjonalnemu wyposażeniu naszej placówki w sprzęt szachowy możemy prowadzić urozmaicone zajęcia szachowe oraz różne gry dydaktyczne z wykorzystaniem szachownicy.

Zajęcia szachowe są zajęciami obowiązkowymi, adnotacja na temat poziomu opanowania treści projektowych jest zawarta na świadectwie szkolnym w ramach śródrocznej i rocznej oceny ucznia. Jednak sama realizacja zajęć ma charakter zabawowy, oparty na zasadzie stopniowania trudności. Prowadzący nie stosują ocen częściowych, czy tradycyjnego sposobu oceniania. Zajęcia są prowadzone metodami pokazowymi, własnych przykładów. Prowadzący obserwują grę uczniów, na bieżąco proponują liczne wskazówki do gry oraz dodatkowe objaśnienia.

Jak już wcześniej wspomniałam nasza szkoła zdecydowała o wprowadzeniu zajęć szachowych, ponieważ zauważamy ogromną korzyść dla rozwoju intelektualnego naszych uczniów właśnie dzięki systematycznej grze w szachy.

Pozytywny wpływ tej królewskiej gry na rozwój dziecka został wielokrotnie udowodniony licznymi eksperymentami oraz badaniami. Szachy to wspaniała gra, która niesie za sobą wiele, może jeszcze nie dla wszystkich oczywistych i zrozumiałych, walorów edukacyjnych.

Poniżej postaram się przedstawić kilka najistotniejszych zalet tej logicznej gry. Jednak chciałabym zacząć od zwrócenia uwagi na nieskończone możliwości gry w szachy podczas sytuacji pandemicznej, która nie wiemy, kiedy będzie miała swój koniec. Kiedy wiele aktywności i zajęć pozalekcyjnych jest ograniczonych i dzieci nie mogą w pełni rozwijać swoich umiejętności, czy to sportowych (piłka nożna, basen, karate), czy to plastycznych np. w Domu Kultury, to szachy i poświęcenie im czasu wolego w domu niesie za sobą znakomite korzyści dla zdrowia psychicznego. Warto zwrócić uwagę na ten fakt, ponieważ niewielkimi środkami w dowolnej chwili i w domowym zaciszu możemy realnie wpłynąć na poprawę pracy mózgu naszych dzieci. Nie jest konieczne nawet posiadanie zastawu szachowego w domu, gdyż istnieje wiele aplikacji czy stron internetowych poświęconych szachom. My dorośli nie musimy nawet biegle grać w szachy, aby mogły w nie grać nasze dzieci. Szachy on-line bardzo często zawierają opcję „samouczka”, która pomaga zapamiętać ruchy poszczególnych figur szachowych. I gdy mamy tzw. wyrzuty sumienia, że nasze dzieci za dużo czasu spędzają przy telefonie, czy komputerze to taka alternatywa dla wszystkich gier komputerowych daje nam pewność, że nie jest to stracony czas.

Choć nauczyciele już od dawna uważają grę w szachy za świetny trening umysłowy to chciałabym przybliżyć kilka najważniejszych zalet istotnych ze względu na sukces edukacyjny naszych uczniów.

## **7 powodów, dla których ta królewska gra jest genialna dla naszych dzieci:**

1. rozwija umiejętność czytania ze zrozumieniem- poprzez potrzebę w czasie gry ciągłego kontrolowania ruchów przeciwnika oraz przewidywania jego kolejnych posunięć dziecko stopniowo wydłuża własną koncentrację uwagi/ skupienie, które jest niezbędne podczas czytania i rozumienia przeczytanego tekstu;
2. szachy poprawiają pamięć- ze względu na złożone zasady, o których gracze muszą pamiętać podczas wykonywania ruchów, a także wykorzystanie przywoływania pamięci, aby uniknąć poprzednich błędów lub przypomnieć sobie styl gry przeciwnika;
3. rozwijają kreatywność- gra w szachy stymuluje prawą część mózgu, co wyzwala nieszablonowe myślenie wśród graczy (kreatywność to zdolność wykorzystywana w wielu dziedzinach życia, nie tylko w czasie szkolnych aktywności);
4. stymulują rozwój mózgu- szachy i inne gry umysłowe stanowią wyzwanie dla mózgu i stymulują neurony do tworzenia nowych połączeń- więcej połączeń oznacza, że komunikacja między neuronami staje się szybsza i bardziej optymalna, szachy to doskonały przykład interakcji, który może stymulować połączenia nerwowe;
5. rozwijają umiejętność rozwiązywania problemów- szachy wymuszają szybkie, nieustanne myślenie w odpowiedzi na ruchy przeciwnika- aktywność polegająca na ciągłych zmaganiach z nowymi wyzwaniami świetnie wpływa na

## Zespół Szkół w Subkowie

---

zwiększenie zdolności adaptacyjnych, dzieci stają się również bardziej odporne na stres;

6. wspomagają rozwój emocjonalny i społeczny- badania dowodzą, że szachiści bardziej lubią naukę, zwiększają pewność siebie, mają większą satysfakcję z własnej pracy;
7. rozwijają przewidywanie i planowanie- kora przedczołowa to część mózgu, która rozwija się najpóźniej- ta część mózgu jest odpowiedzialna za racjonalne myślenie, samokontrolę, osąd i planowanie (szachy wymagają strategiczne i krytyczne myślenie, gra pomaga w rozwoju kory przedczołowej, która wpływa na podejmowanie decyzji we wszystkich obszarach życia).

Wszystkie omówione aspekty edukacyjno- rozwojowe mają niewątpliwie korzystny wpływ na ogólny rozwój dzieci. Szachy- to doskonałe ćwiczenia koncentracji, pamięci i logicznego myślenia. Wszystkich rodziców zachęcam do nauki zasad gry, rozegrajcie kilka partii, a ta królewska gra okaże się równie atrakcyjna jak zabawy manualne, czy kopanie piłki na boisku. Ta logiczna aktywność, spopularyzowana przez wielkiego mistrza świata w szachach Bobby'ego Fischera w XX wieku, jest dziś szeroko uprawiana przez młodych i starszych ludzi na całym świecie.

Opracowała: Adriana Lisewska

źródła:

<https://lubimyszachy.pl/szachy-cwiczenie-na-koncentracje-logiczne-myslenie-u-dzieci/>

<https://dziecisawazne.pl/7-powodow-dlaczego-gra-w-szachy-jest-genialna-zwlaszcza-dla-dzieci/>

<https://naszachownicy.pl/szachy-dla-mozgu>